

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

БЕЛОСКУРСЬКА ВІКТОРІЯ ВАСИЛІВНА

**РЕАЛІЗАЦІЯ РЕФОРМИ ДЕІНСТИТУЦІАЛІЗЦІЇ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня

магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Всебічний і гармонійний розвиток особистості дитини, створення належних умов для реалізації та захисту її прав і свобод – один із основних пріоритетів будь-якої сучасної демократичної та правової держави. Чинним законодавством України захист прав дітей, їх благополуччя визнаються загальнодержавними стратегічними цілями, що пояснюється визначальною роллю молодого покоління у гарантуванні життєздатності суспільства та прогнозуванні його розвитку.

В умовах соціально-економічних перетворень та зважаючи на невдалий досвід проведення попередньої реформи інтернатних закладів, проблема виховання дітей в умовах інституційного догляду і виховання дітей набуває особливої гостроти. Адже діти – це своєрідні індикатори, які визначають рівень добробуту й розвитку суспільства, вони дуже чутливо реагують на всі зміни, які відбуваються у житті держави, проте самостійно не можуть впливати на умови, в яких вони існують.

Незважаючи на значні зрушення, що відбулися у сфері охорони дитинства протягом останніх років, існуюча система інституційного догляду і виховання дітей в Україні, на жаль не в змозі повною мірою забезпечити реалізацію їхніх прав. У зв'язку з цим потребує вирішення питання реформування системи інституційного догляду і виховання дітей та розвиток послуг для сімей з дітьми на рівні територіальної громади, що відповідатиме сучасним вимогам забезпечення фізичного, розумового та духовного розвитку дітей.

Питання інституційного догляду та виховання дітей носить міжгалузевий характер. У вітчизняній науці права окремі питання правового регулювання у сфері соціального захисту дітей відображені в роботах Л. Зілковської, О.Карпенко, М. Логвінової, О. Потопахіної, Ю.Червновалюк. З психолого-педагогічної точки зору розглядають проблему Н.Комарова, Ж. Петрочко, І Пеша, І. Трубавіна, О. Яковенко. Наукові джерела у галузі політології та соціології дозволяють виокремити праці О. Балакіревої, Л. Волинець, О. Мордань, і. Ярмолинської.

Актуальність теми та критична ситуація, яка склалася в Миколаївській області в контексті кількості дітей, які виховуються в інтернатних закладах та нерозвиненими послугами в громадах зумовили вибір теми дослідження «Реалізація реформи деінституціалізації в Миколаївській області в контексті децентралізації влади»

Мета дослідження – обґрунтування необхідності впровадження альтернативних форм виховання дітей в Україні

Відповідно до мети були визначені такі **завдання дослідження:**

- провести системний аналіз наукової літератури щодо сутності, завдань і механізмів реалізації державного управління у сфері інституційного догляду та виховання дітей в Україні;
- визначити й охарактеризувати механізми державного управління у сфері інституційного догляду та виховання дітей в європейських країнах та Україні;
- виявити проблемні питання державного управління у сфері інституційного догляду та виховання дітей в Миколаївській області;
- запропонувати механізми вдосконалення проведення реформи у сфері інституційного догляду та виховання дітей в Миколаївській області.

Об'єкт дослідження – деінституціалізація як процес реформування системи

догляду за дітьми.

Предмет дослідження – особливості впровадження реформи деінституціалізації в Миколаївській області в умовах децентралізації влади.

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання завдань дослідження застосовано комплекс методів наукового дослідження, а саме: порівняльно-правовий — для аналізу національного та міжнародного законодавства; догматичний — для тлумачення юридичних категорій, поглиблення та уточнення понятійного апарату; системно-структурний — для визначення змісту та взаємозв'язків між елементами системи соціального захисту дітей; порівняльно-історичний — під час аналізу еволюції форм зазначеної системи; методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії, статистичного і прогностичного підходів, експертних і гіпотетичних оцінок, за допомогою яких було вивчено сутність, співвідношення та обґрунтованість традиційних і концептуальних підходів щодо сутності системи інституційного догляду і виховання дітей; за допомогою причинно-наслідкового аналізу, статистичного методу і методу групування обґрунтовано необхідність реформування закладів системи інституційного догляду і виховання дітей; на основі логічного і діалектичного методів зроблено висновки проведеного дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що набули подальшого розвитку наукові уявлення про сутність реформи деінституціалізації; обґрунтовано необхідність впровадження альтернативних форм виховання дітей в Україні.

Теоретична значущість дослідження визначено сутність та значення процесу деінституціалізації, охарактеризовано вплив інституційного догляду та виховання на життєдіяльність та розвиток особистості дитини; розкрито перспективи реформи деінституціалізації, як одного з головних атрибутів гармонійного розвитку особистості.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що основні теоретичні положення та висновки магістерської роботи доведено до рівня конкретних пропозицій, які сприятимуть реалізації державної політики у сфері соціального захисту дітей вразливих категорій, які виховуються в інтернатних закладах. Окремі положення магістерської роботи використано в практичній діяльності:

- Під час організації роботи міжвідомчої робочої групи з реформування системи інституційного догляду і виховання дітей Миколаївської обласної державної адміністрації;

- При розробленні проекту «Регіонального стратегічного плану дій з реформування системи інституційного догляду і виховання дітей в Миколаївській області на 2019-2026 роки»;

- Миколаївського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій під час проведення тематичних короткострокових семінарів за участю начальників служб у справах дітей та завідувачів, спеціалістів секторів захисту прав, свобод і законних інтересів дітей служб у справах дітей райдержадміністрацій, міських (міст обласного значення) рад, сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад з проблематики виконання основних завдань «Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки».

Експериментальна база дослідження: структурні підрозділи Миколаївської обласної державної адміністрації в сфері управління яких перебувають заклади

інституційного догляду і виховання дітей, служба у справах дітей Миколаївської облдержадміністрації, 28 установ інституційного догляду і виховання дітей Миколаївської області. Загальна кількість осіб – 26.

Структура магістерської роботи обумовлена метою, завданнями і логікою дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 111 сторінок, основний текст - 99 сторінок. У списку використаних джерел подано 91 найменування. Робота містить 4 рисунки та 2 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і рівень розробленості обраної теми; визначено мету й основні завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; описано наукову новизну; встановлено практичне значення одержаних результатів магістерської роботи; вказано дві публікації; зазначено структуру й обсяги роботи.

У **першому розділі** *«Теоретико-методологічні підходи до реформування системи інституційного догляду та виховання дітей»* розглянуто теоретико-методологічні підходи до реформування інституційного догляду та виховання дітей.

У **підрозділі 1.1.** *«Становлення системи опіки над дітьми на різних етапах української державності»* розглянуто еволюцію становлення системи опіки починаючи з ранніх етапів розвитку Київської держави до кінця ХХ століття. З'ясовано, що існуюча система державної опіки в Україні створювалася в часи існування Радянського Союзу. В її основу були покладені ідеї колективного виховання дітей. Україна успадкувала систему великих інтернатних закладів, де діти не повною мірою можуть реалізувати свій потенціал. Такі установи не в змозі забезпечити індивідуальний підхід до кожної дитини й часто ізолюють дітей від місцевої громади. Якщо дитина потрапляє до закладу інтернатного типу в ранньому віці, вона, як правило, проходить усі форми інституалізації залежно від віку й залишається в інтернаті до повноліття.

У **підрозділі 1.2.** *«Сучасний стан системи інституційного догляду в Україні»* визначено поняття інституційного догляду і виховання дітей, розглянуто основні категорії дітей, які виховуються в інтернатних закладах, та типи інтернатних закладів, які існують в Україні. З'ясовано, що наразі вітчизняна система інституційного догляду та виховання дітей не відповідає всім потребам дитячого населення в Україні, загалом, як сучасної європейської країни. Попри всі докладені зусилля, наша держава займає низькі позиції у світових рейтингах забезпеченості матеріальних і духовних потреб дітей, повною мірою не виконує взяті на себе зобов'язання, спрямовані на забезпечення правових і соціальних гарантій прав дітей.

У **підрозділі 1.3.** *«Реформування системи інституційного догляду і виховання дітей в Європейських країнах»* узагальнено європейський досвід організації і реалізації права дітей на виховання в сімейному, або наближеному до сімейного середовищі. Встановлено, що сучасні тенденції розвитку європейських систем соціального захисту чітко прокладають курс на залучення до вирішення проблем дітей недержавних інститутів суспільства, в тому числі шляхом створення і надання податкових пільг для стимулювання неурядових фондів соціального забезпечення. Обґрунтовано, що саме такий підхід є кардинально новим орієнтиром для України в питанні забезпечення права дитини виховуватись у сімейних формах виховання.

У другому розділі «Реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в Україні в умовах децентралізації» проаналізовано окремі аспекти реформування системи інституційного догляду та виховання дітей та роль місцевих органів виконавчої влади у її реалізації.

У підрозділі 2.1. «Державне управління у сфері інституційного догляду» визначено організаційно-правові засади захисту дітей, які виховуються в інтернатних закладах. З'ясовано, що наразі в державі створено розгалужену систему державних органів, на які покладено обов'язок піклуватися про таких дітей. Зокрема, це служби у справах дітей, органи опіки та піклування, органи освіти та науки, охорони здоров'я, управління (відділи) у справах молоді та спорту, управління соціального захисту населення, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Встановлено, що упродовж останніх років Україною досягнуто певного прогресу у сфері соціального захисту дітей та сімей з дітьми, зокрема, Міністерство соціальної політики України визначено головним органом у системі ЦОВВ з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, з питань попередження насильства в сім'ї тощо. Також запроваджено правовий інститут Уповноваженого Президента України з прав дитини тощо.

У підрозділі 2.2. «Нормативно-правове забезпечення державної політики у сфері інституційного догляду та виховання дітей» досліджено нормативно-правове регулювання інституційного догляду і виховання дітей. Встановлено, за роки незалежності України у вирішенні питань соціального захисту дітей та забезпечення їх права на навчання ратифіковано низку міжнародних нормативно-правових актів, прийнято векторні вітчизняні закони та інші правові документи, вивчається та застосовується кращий іноземний досвід розвинутих країн світу в побудові сучасної національної системи охорони дитинства тощо. Також визначено поняття реформа деінституціалізації, проведення якої регламентує Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки.

Проаналізувавши основні, на нашу думку, законодавчі та нормативно-правові акти, які регламентують діяльність системи інституційного догляду і виховання дітей вразливих категорій, можна зробити висновок, що вони не є ефективними через розпорошення соціальних послуг та управлінських зусиль, спрямованих на реалізацію права на освіту кожним громадянином України.

У підрозділі 2.3. «Сутність реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в контексті децентралізації влади» окреслено повноваження органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад для забезпечення добробуту мешканців територіальних громад та забезпечення їх законних прав. Розглянуто основні позитивні перспективи для місцевих громад від реалізації децентралізації. Встановлено, що одним із основних напрямів децентралізації у соціальній сфері має стати реалізація реформи деінституціалізації. Встановлено, що деінституціалізація в контексті децентралізації є основою для розроблення сучасних та ефективних послуг з підтримки та догляду для дітей і родин, а саме процес відмови від системи догляду, яка ґрунтується на великих інтернатних закладах, і перехід до низки соціальних послуг на основі сімейного виховання та рівні громади.

У третьому розділі «Впровадження реформи деінституціалізації в Миколаївській області» розглянуто стан системи інституційного догляду та виховання дітей в Миколаївській області та запропоновано механізми удосконалення системи державного

управління, які сприятимуть ефективній реалізації реформи деінституціалізації в цьому регіоні.

У підрозділі 3.1. *«Трансформація установ інституційного догляду та виховання дітей в Миколаївській області»* проведено аналіз інтернатних закладів, які функціонують в регіоні. Встановлено, що більша кількість дітей влаштована в ці заклади через соціальні причини: безробіття батьків, малозабезпеченість, ухилення батьків від виконання своїх батьківських обов'язків. В області є багато дітей з інвалідністю, але для таких дітей та їхніх сімей не створено центрів денного догляду, оздоровчих та інших установ для дітей зі складними, комплексними порушеннями розвитку, відсутні послуги: раннього втручання, персонального асистента, перепочинку, мобільні реабілітаційні бригади. З'ясовано, що Миколаївська область у рейтингу областей України рівнем інституціалізації дітей посідає 24 місце, маючи показник 2,27% співвідношення дітей нашого регіону, які знаходяться в інтернатних закладах, до загальної кількості дитячого населення області. Цей показник означає - критичний рівень інституціалізації дітей.

У підрозділі 3.2. *«Характеристика міжвідомчої роботи з реалізації реформи деінституціалізації»* охарактеризовано роботу міжвідомчої робочої групи з реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в Миколаївській області. Встановлено, що над аналізом закладів інституційного догляду, збором даних стосовно наявних соціальних, освітніх, медичних і реабілітаційних послуг, що фактично надаються дітям та сім'ям з дітьми різних категорій працювали представники департаментів та управлінь, структурних підрозділів облдержадміністрації, у підпорядкуванні яких є інтернатні заклади. За результатами проведеного аналізу розроблено проект Регіонального стратегічного плану дій з реформування системи інституційного догляду і виховання дітей в Миколаївській області на 2019–2026 роки. Визначено проблеми, які гальмують реалізацію реформи інституційного догляду та виховання дітей. Запропоновано ряд заходів, на основі аналізу нормативно-правової бази та реальної ситуації в Миколаївській області щодо стану впровадження реформи деінституціалізації, які, на нашу думку, матимуть позитивний вплив на забезпечення окресленої сфери відповідними соціальними послугами для сімей з дітьми.

У підрозділі 3.3. *«Пропозиції щодо вдосконалення механізмів проведення реформи деінституціалізації в Миколаївській області»* підсумовано проведений аналіз та виявлені проблеми у сфері інституційного догляду та виховання дітей в Миколаївській області та надані пропозиції щодо вдосконалення механізмів проведення реформи у досліджуваній сфері. Запропоновано: використовувати кадровий потенціал інтернатних закладів, різних типів і підпорядкування, шляхом перекваліфікації, для забезпечення розвитку нових соціальних та підтримуючих послуг сім'ям з дітьми; внести зміни до Закону України «Про освіту», якими б дозволялося місцевим органам виконавчої влади використовувати вивільнені приміщення шкіл-інтернатів відповідно до потреб громади; розробити механізм співфінансування з декількох місцевих бюджетів діяльність «кущових» Центрів соціальної підтримки дітей та сімей; розвиток соціальних послуг на рівні територіальних громад.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі охарактеризовано систему інституційного догляду та виховання дітей та здійснено ґрунтовний огляд перспектив проведення реформи деінституціалізації. Отриманні результати в процесі дослідження дають змогу сформулювати такі висновки і пропозиції:

1. На підставі проведення системного аналізу наукових праць вітчизняних дослідників, щодо становлення системи опіки над дітьми на різних етапах української державності, виявлено, що поява відповідних інтернатних закладів обумовлена конкретними історичними обставинами. Характерною особливістю формування й реалізації сучасної державної політики щодо соціального захисту посиротілих дітей в Україні є переорієнтування політики від принципу суспільного виховання до принципу сімейного виховання.

Визначено, що система інституційного догляду та виховання дітей в Україні – це комплексна діяльність закладів цілодобового перебування дітей усіх типів і форм власності та підпорядкування (Міністерству освіти і науки України, Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству соціальної політики України), що здійснюють соціально-педагогічну діяльність, з метою реалізації законних прав на соціальний захист дітей вразливих категорій, щодо забезпечення умов проживання та догляду, надання соціальних, освітніх, виховних, юридичних, медичних та реабілітаційних послуг у межах цих закладів. Проведено аналіз національного законодавства, що регулює суспільні відносини у сфері інституційного догляду і виховання дітей та реалізацію державної політики на забезпечення дітям умов на виховання в сім'ях. Нами з'ясовано, що багато положень чинного законодавства мають декларативний, неузгоджений характер та існує необхідність удосконалення нормативно – правової бази з питань впровадження реформи деінституціалізації в умовах реалізації Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки.

2. Проаналізовано та узагальнено європейський досвід реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, який полягає в тому, що дитяча та сімейна політика є децентралізованою з переважанням недержавних форм допомоги та підтримки дітей. Визначено спільні тенденції розвитку системи соціального захисту, які залишилися без піклування батьків. Зокрема, в основі сучасної політики розвинутих країн світу у сфері соціального захисту дітей лежить принцип сімейного виховання та досягнення рівноваги між безпекою дитини та автономією родини. Доведено, що політика розвинутих країн світу у сфері соціального захисту дітей, які залишилися без піклування батьків, ґрунтується на паралельних процесах деінституціалізації та підтримки біологічної родини, а також політиці стимулювання розвитку сімейних форм виховання.

3. У ході дослідження ми встановили характерну особливість інституційного забезпечення державної політики щодо соціального захисту дітей, які залишились без піклування батьків: постійні організаційні перебудови управлінських структур, що призводить до розбалансування системи охорони дитинства. Виявлено суперечності, що стримують розвиток досліджуваної сфери, зокрема відсутність системності та нечіткість визначення пріоритетів під час формування політики в інтересах дітей на загальнодержавному рівні. Обґрунтовано необхідність вдосконалення механізмів державного управління у сфері інституційного догляду та виховання дітей в Україні, зокрема: деінституціалізація, комплексна підтримка сімей з дітьми та стимулювання

розвитку сімейних форм виховання, що актуально для державної політики України; удосконалення законодавчого і нормативно-правового забезпечення інституційного догляду та виховання дітей в Україні; упровадження інноваційних форм надання соціальних послуг у закладах, у яких здійснюється інституційний догляд та виховання дітей; розвиток послуг для дітей та їх сімей на рівні територіальної громади; посилення організаційно-кадрового потенціалу досліджуваної сфери зі зміщенням на місцевий рівень. З цією метою повинні бути розроблені комплексні програми безперервної підготовки та перекваліфікації персоналу на всіх рівнях.

4. Визначено, що адаптуючись до потреб та умов місцевих громад органам державного управління необхідно використовувати не лише зміст законодавства, міжнародний досвід, методичні рекомендації щодо здійснення деінституціалізації, які постійно оновлюються, а й напрацювання громадських та благодійних організацій з досвіду вже реформованих закладів в Україні. Система закладів інституційного догляду та виховання дітей повинна бути поступово реформована і трансформована, оскільки вона не забезпечує право дітей на виховання в сім'ї та навчання в загальному середовищі.

Вважаємо, що для успішної реалізації реформи закладів системи інституційного догляду та виховання дітей в Миколаївській області варто вжити таких заходів як:

- залучати батьків та територіальні громади до відшкодування витрат на утримання дитини у відповідних закладах.

- поновити в дії вимогу щодо необхідності розгляду на засіданні комісії з питань захисту прав дитини питання щодо обґрунтованості обставин, за яких відсутні можливості для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти за місцем проживання (перебування), та доцільності влаштування дитини до інтернатного закладу за заявою батьків із визначенням строку її перебування в такому закладі;

- розробити стандарт оцінювання діяльності органів опіки та піклування із передбаченням відповідальності голів відповідних органів за невжиття заходів щодо влаштування дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, до сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних;

- організувати гарячі сніданки та обіди в школі як підтримку малозабезпечених сімей, оскільки батьки наважуються віддати дитину до інтернату через те, що не спроможні забезпечити її харчуванням;

- упорядкувати належним чином діяльність груп подовженого дня в закладах освіти із забезпеченням харчування дітей та охоплення їх гуртковою роботою і позашкільною освітою, що дозволить зменшити відсоток інтернованих дітей, батьки яких через графік роботи, інші обставини не можуть забирати дитину вдень;

- організувати підвезення дітей до школи (шкільний автобус, послуга соціального таксі тощо) – дає змогу дитині щоденно відвідувати школу та повертатися додому, а не бути інтернованою в закладі;

- запровадити послугу попередження та раннього втручання.

- будувати ефективну комунікацію та підвищувати рівень обізнаності про цілі й переваги реформи закладів системи інституційного догляду і виховання дітей для сімей, громад та керівників інституцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

1. Белоскурська В.В. Загальноєвропейський стандарт нормативно-правового регулювання сфери інституційного догляду і виховання дітей в Україні Белоскурська В.В. // Могилянські читання – 2019 : зб. тез доп. XXII Всеукр. наук.-метод. конф. : Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? [м. Миколаїв, 2 грудня 2019 р.] / - Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 416 с.;
2. Viktoriya Beloskurskaya Reforming the system of institutional care and child education in Ukraine as a condition for the development of civil society . Колективна монографія : Youth involvement in civil society development: current state and prospective trends / Katowice School of Technology Monograph (прийнято до друку)

АНОТАЦІЯ

Белоскурська В.В. Реалізація реформи деінституціалізації в Миколаївській області в контексті децентралізації влади – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2019.

В магістерській роботі охарактеризовано сутність вітчизняної системи інституційного догляду та виховання дітей та здійсненню ґрунтовного огляду перспектив проведення реформи деінституціалізації.

Вивчено еволюцію становлення системи опіки починаючи з ранніх етапів розвитку Київської держави до кінця ХХ століття; із уточнення базових понять дослідження; визначення категорій дітей та типів закладів; розгляду становлення державного управління вітчизняної системи інституційного догляду. Узагальнено європейський досвід організації соціального захисту дитинства і реалізації реформування інституційних закладів.

Визначено організаційно-правові засади захисту дітей, які виховуються в інтернатних закладах. Встановлено, що упродовж останніх років Україною досягнуто певного прогресу у сфері соціального захисту дітей та сімей з дітьми, зокрема, Міністерство соціальної політики України визначено головним органом у системі ЦОВВ з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, з питань попередження насильства в сім'ї тощо. Також запроваджено правовий інститут Уповноваженого Президента України з прав дитини.

Досліджено нормативно-правове регулювання інституційного догляду та виховання дітей. Визначено поняття деінституціалізації. Окреслено повноваження органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад для забезпечення добробуту мешканців територіальних громад та забезпечення їх законних прав.

Проаналізовано стан впровадження реформи деінституціалізації в Миколаївській області; визначено проблеми, які перешкоджають успішній реалізації цієї реформи та сформульовано шляхи їх вирішення.

Зроблено висновок, що комплексна реалізація запропонованих заходів, із забезпеченням їх належної фінансової підтримки, сприятиме вирішенню проблеми розвитку послуг для сімей з дітьми на рівні територіальної громади та, в цілому,

покращить вітчизняну систему соціального захисту дітей, незахищених категорій та їх сімей.

Ключові слова: деінституціалізація, реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, захист прав дітей, соціальні послуги, територіальні громади, децентралізація.

SUMMARY

Beloskurskaya V.V. Implementation of deinstitutionalization reform in Mykolaiv region in the context of decentralization of power - Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «Master». Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2019.

The master's thesis describes the essence of the domestic system of institutional care and upbringing of children and a thorough review of the prospects of deinstitutionalization reform.

The evolution of the formation of the guardianship system from the early stages of the Kyivan state development to the end of the twentieth century is studied; to clarify the basic concepts of the study; definition of categories of children and types of institutions; consideration of the formation of public administration of the domestic institutional care system. The European experience of organizing social protection of childhood and implementation of institutional reform are generalized

The organizational and legal principles of protection of children brought up in boarding schools have been determined. It has been established that in recent years Ukraine has made some progress in the field of social protection of children and families with children, in particular, the Ministry of Social Policy of Ukraine is designated as the main body in the CEB system for shaping and ensuring the implementation of state policy in the field of social protection of the population, on family issues. and children, to prevent domestic violence, etc. The Law Institute of the Presidential Ombudsman for Children was also introduced.

The legal regulation of institutional care and upbringing of children has been investigated. The concept of deinstitutionalization is defined. The authority of local self-government bodies of the united territorial communities to ensure the well-being of the residents of the territorial communities and to secure their legal rights is outlined.

The state of implementation of deinstitutionalization reform in the Mykolaiv region is analyzed; the problems that hinder the successful implementation of this reform are identified and the ways of their solution are formulated.

It is concluded that comprehensive implementation of the proposed measures, with their adequate financial support, will help to solve the problem of development of services for families with children at the level of the territorial community and, in general, will improve the national social protection system for children, vulnerable groups and their families.

Key words: deinstitutionalization, reform of the institutional care and upbringing of children, protection of children's rights, social services, territorial communities, decentralization.